

משנה - סוכה - רע"ב

• [פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#) • [פרק ד](#) • [פרק ה](#)

פרק א

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה י](#) [משנה יא](#)

פרק ב

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#)

פרק ג

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה י](#) [משנה יא](#) [משנה יב](#) [משנה יג](#)
[משנה יד](#) [משנה טו](#)

פרק ד

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה י](#)

פרק ה

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#)

פרק א - משנה א

סֶכֶה שֶׁהִיא גְבוּהָה לְמַעַלָּה מֵעֲשָׂרִים אִמָּה פְּסוּלָה. דְּסֶכֶה דִּירַת עֲרָאִי בְּעֵינָן, דְּכַתִּיב (דְּבָרִים טו) חֵג הַסִּפּוֹת תַּעֲשֶׂה לָּךְ שִׁבְעַת יָמִים, אֲמַרָה תּוֹרָה עֲשֶׂה סֶכֶה לְשִׁבְעַת יָמִים. וּלְמַעַלָּה מֵעֲשָׂרִים אִמָּה אֵין אָדָם עוֹשֶׂה דִירַתוֹ דִּירַת עֲרָאִי, אֶלָּא דִירַת קִבֵּעַ [א]: **וְרַבִּי יְהוּדָה מְכַשֵּׁיר**. דְּסִבֵּר סֶכֶה דִירַת קִבֵּעַ בְּעֵינָן. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה: **וְשִׂיאִינָה גְבוּהָה עֲשֶׂרָה טַפְחִים פְּסוּלָה**. דְּדִירָה סְרוּחָה הִיא, וְאֵין אָדָם דֵּר בְּדִירָה סְרוּחָה [ג]: **וְשִׂאֵין לָהּ שְׁלֹשׁ דְּפָנוֹת**. דְּכַתִּיב בְּסִפְתָּ בְּסִפְתָּ בְּסִפּוֹת, שְׁנַיִם חֲסָרִים וְאַחַד מְלֵא, חַד לְסִכְךָ, דְּפָרוּשׁ סֶכֶה סִכְךָ, פִּשּׁוּ לְהוּ תִלְתָּא לְשִׁלְשׁ דְּפָנוֹת. אֲתִיָּא הִלְכָה לְמוֹשֶׁה מִסִּינַי וּבִצְרִיָּה לְדַפְּן חֲדָא וְאוּקְמִיָּה אֶטְפַח, נִשְׁאַרוּ שְׁתֵּי כְּהִלְכָתָן, וְשְׁלִישִׁית אֶפְלוּ טַפַּח. לְפִיכָךְ סֶכֶה שְׁיֵשׁ לָהּ שְׁתֵּי דְפָנוֹת זֹו אֶצֶל זֹו, עוֹשֶׂה דַפְּן שְׁלִישִׁית שְׁיֵשׁ בּוֹ טַפַּח וּמִשְׁהוּ, וּמַעֲמִידוֹ בְּפָחוֹת מִשְׁלֹשָׁה סָמוּךְ לְאַחַד מִשְׁתֵּי הַדְּפָנוֹת, שְׁכַל פָּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה כְּלָבוֹד דְּמִי, וְנִחְשָׁב כְּאֶלוּ הוּא דַפְּן שֶׁל אַרְבַּעַה טַפְחִים, וְנִמְצָא רַב דַּפְּן עֲשׂוּי, וְהָרִי יֵשׁ לְסֶכֶה זֹו שְׁלֹשׁ דְּפָנוֹת. וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לָהּ צוּרַת פְּתַח [ד]. וְאִם שְׁתֵּי הַדְּפָנוֹת הֵם זֹו כְּנֶגֶד זֹו וּבִינְיָהוֹן מְפֻלְשׁ, מְבִיא פֶס שְׁיֵשׁ בּוֹ אַרְבַּעַה טַפְחִים וּמִשְׁהוּ, וּמַעֲמִידוֹ בְּפָחוֹת מִשְׁלֹשָׁה סָמוּךְ לְאַחַד מִשְׁתֵּי הַדְּפָנוֹת, וְנִחְשָׁב כְּאֶלוּ יֵשׁ בְּפֶס זֶה שִׁבְעָה טַפְחִים, שֶׁהוּא שְׁעוֹר הַכֶּשֶׁר סֶכֶה לְאַרְכָּה וּלְרַחְבָּה, שֶׁהִסְכָּה צָרִיכָה שֶׁתְּהֵא שִׁבְעָה עַל שִׁבְעָה כְּדִי שֶׁתְּהֵא מְחֻזָּקֶת רֵאשׁוֹ וְרַבּוֹ וְשִׁלְחָנוּ, שֶׁשָּׂה עַל שֶׁשָּׂה לְרֵאשׁוֹ וְרַבּוֹ, וְטַפַּח עַל טַפַּח לְשִׁלְחָנוּ: **וְשִׁחְמַתָּה מְרַבָּה מִצִּלְתָּה פְּסוּלָה**. הָא בְּשׁוּיָן, שֶׁהִחְמָה כְּצֵל כְּשָׂרָה, וְדוּקָא שְׁהוּ שׁוּיָן מְלֻמְטָה בְּקַרְקַעִית הַסֶּכֶה, דְּבִידוּעַ שְׁלֻמְעָלָה בְּסִכְךָ צִלְתָּה מְרַבָּה מִחְמַתָּה, דְּאִמְרֵי אֵינְשֵׁי כְּזוּזָא מְלַעִיל כְּאַסְתִּירָא [ה] מְלַרְע: **בֵּית שְׂמַאי פּוֹסְלִין**. דְּבַעוּ סֶכֶה לְשִׁמָּה [ו], וְזוֹ סֶתֶם נַעֲשִׂית. וְאֶלוּ תוּךְ שְׁלֹשִׁים לְחַג כֵּינּוֹן שְׁשׁוּאֵלִים בְּהִלְכוֹת הַחַג שְׁלֹשִׁים יוֹם קִדְּם לְחַג, סֶתֶם הָעוֹשֶׂה סֶכֶה לְשֶׁם חַג הוּא עוֹשֶׂה, אֲבָל קִדְּם שְׁלֹשִׁים סֶתֶמָא לָאוּ לְשֶׁם חַג הוּא: **וּבֵית הַלֵּל מְכַשֵּׁירִין**. דְּלֵא בְּעוּ סֶכֶה לְשֶׁם חַג:

פרק א - משנה ב

כְּאֶלוּ עֲשָׂה בְּתוֹךְ הַבַּיִת. וּפְסוּלָה: תַּחְתּוֹנָה פְּסוּלָה. דְּשְׁנֵי סִכְכִּין יֵשׁ לָהּ.

וּקְרָא קָא פְּסִיל סְפָה שְׁתַּחַת הַסְּפָה: **אם אין דיורין בעליונה**. שאינה ראויה לדירה, כגון שאין גג התחתונה יכולה לסבל פרים וכסותות של עליונה. ולא נחלקו תנא קמא ורבי יהודה פשאונה יכולה לסבל כלל, דבהא פלי עלמא מודו שהתחתונה פשרה בסכך העליונה, שהגג שלה אינו חשוב גג, ולא הויא ספה שתחת הספה. ואם היא בריאה ויכולה לקבל פרים וכסותות של עליונה, פלי עלמא לא פליגי שהיא פסולה. פי פליגי כשיכולה לקבל על ידי הדחק, כגון שגג התחתונה מתנועע ורופף מפריס וכסותות של עליונה, תנא קמא סבר דבהכי מקרי ספה שתחת הספה ופסולה, ורבי יהודה סבר כיון שאינה מקבלת פרים וכסותות של עליונה אלא על ידי הדחק, אינו חשוב גג, ואין זו ספה שתחת הספה **[ט]**. ואין הלכה כרבי יהודה:

פרק א - משנה ג

נשר. שלא יהו עליו וקסמין יורדין על השלחן **[י]**. פרוש אחר שלא ינשרו העליון לאחר שיבשו ותשאר הספה חמטה מרבה מצלתה **[יא]**. וסדין דבר המקבל טמאה הוא, ופסול לסכך. ודוקא מפני הנשר, אבל לנאותה פשרה: **או שפרס על גבי הקינוף**. כלומר או אפלו לא פרוסו מפני הנשר, אלא לנוי על מטתו על גבי הקינוף, שהו ארבעה קונדסין לארבע רגלי מטתו שהו גבוהין **[יג]**, ומניח כלונסות מזה לזה על גביהו, ופרס סדין עליהם והרחיקו מן הסכך, דהשתא לא מסכך בדבר המקבל טמאה, דהא לאו לסכוכי שטחיה התם: **פסולה**. משום דאינו יושב בספה, דאהל מפסיק:

פרק א - משנה ד

אבל פורס הוא על גבי מטה שיש לה נקליטין. שאינן אלא שנים, והו יוצאין באמצע המטה אחד למראשותיה ואחד לרגליה, ונותנין מזו לזו [כלונסא, ופורס עליו סדין], ומשום דאין לה גג טפח רחב מלמעלה לא מיקרי אהל: **הדלה עליה**. הגביה על גבה: **קסום**. אידר"א בלע"ז, והיא נדלה כגפן וכדלעת: **פסולה**. לפי שאין מסככין במחבר **[טו]**: **ואם היה הסכך הרבה מהם**. שהיה שם סכך פשר הרבה יותר מהגפן והדלעת, פשרה והוא שחבטו **[טז]** וערבן עם הסכך פשר ואין נראין בעין, דסכך פשר רבה עליהו ומבטלו כשהו מערבין: **או שקצצו**. אף לאחר שסכך בהו, פשרה.

וְהוּא שְׂיִנְעֻנְעִים לְאַחַר קְצִיצָה, דְּאִי לֹא הָכִי פְּסוּלָה, דְּאִמְרָה תּוֹרָה (דְּבָרִים
 10) חַג הַסִּפּוֹת תַּעֲשֶׂה, וְלֹא מִן הָעֲשׂוּי, כְּלוּמַר כְּשֶׁתַּעֲשֶׂה תִּהְיֶה רְאוּי לְסִכָּה,
 וְלֹא מִן הָעֲשׂוּי בְּפִסּוּל, שְׂאִין רְאוּי לְסִכָּה וְאַתָּה מְתַקְנָה, כִּי הָא דְּמִכְשָׁר לֵה
 בְּקְצִיצָה וְלֹא הִזְר סֵתֵר לֵה. אָבֵל כְּשֶׁמְנַעֲנַע הוּי כְּסוּתֵר וְחוּזֵר וּמְסַכֵּךְ,
 שְׂמַגְבִּיָּה כָּל אֶחָד לְבַד וּמְנִיחוֹ וְחוּזֵר וּמְגַבִּיָּה אֶת חֲבֵרוֹ וּמְנִיחוֹ: **כָּל דְּבָר**
שְׂאִינוֹ כּוֹי. לְאִפּוֹקִי כְּלִי עֵץ וּבְגָדֵי פִּשְׁתָּן וּמְחַצְלָאוֹת, שְׂאָף עַל פִּי שְׂגִדוּלֵיהֶם
 מִן הָאָרֶץ אִין מְסַכְכִין בְּהוֹ, הוּאִיל וּמְקַבְּלִין טְמָאָה: **וְגִדּוּלֵיו מִן הָאָרֶץ וְכוֹי**.
 דְּכֹתִיב חַג הַסִּפּוֹת [תַּעֲשֶׂה לָּךְ בְּאֶסְפָּד] מְגִרְנָךְ וּמִיֶּקֶבְךָ, בְּפִסְלֵת גֶּרֶן וְיִקָּב הַכְּתוּב
 מְדַבֵּר, כְּלוּמַר מִן הַנְּשָׂאָר אַחַר שְׂאִסְפָּתָהּ הַגֶּרֶן וְהִיֶּקֶב, כְּגוֹן קִשְׁיוֹ וְזִמּוּרוֹת,
 עֲשֶׂה מֵהֶם סִכָּה {יט}:

פרק א - משנה ה

וְחִבְיָלִי זְרָדִין. מִין קְנִים, וּבְעוֹדוֹן לַחִים בְּהִמָּה אוֹכְלָתָן, וּכְשֶׁיִּבְשׁוּ עוֹמְדִין
 לְהֶסֶק: **אִין מְסַכְכִין**. כְּשֶׁהוֹן קְשׁוּרִים. וְלֹא מִפְּנֵי שֶׁהוֹן פְּסוּלִים, אֶלֶּא פְּעָמִים
 שְׂאָדָם בָּא וְחִבְיָלָתוֹ עַל כְּתִפוֹ וּמַעֲלָה וּמְנִיחָה עַל גְּבִי סִכָּה לִּיבֶשֶׁה, וְנִמְלָךְ
 עָלֶיהָ לְסִכּוּךְ, וְהַתּוֹרָה אִמְרָה תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הָעֲשׂוּי בְּפִסּוּל {כ}, וְזֶה לֹא
 נַעֲשֶׂה אֶפְלוֹ לְצֵל {כא} אֶלֶּא לִיבֶשֶׁת, וְהוּי עֲשׂוּי בְּפִסּוּל: **וְכֵלָן**. הַפְּסוּלִים
 שְׂשָׁנִינוּ בְּסִכּוּךְ: **כְּשָׂרִים לְדַפְנוֹת**. דְּסִכָּה סִכּוּךְ מִשְׁמַע וְלֹא דַפְנוֹת {כב}. הַלְכָךְ
 סִכּוֹת תַּעֲשֶׂה לָּךְ מְגִרְנָךְ, אֶסְכֵּךְ מִשְׁמַע וְלֹא אֶדְפְּנוֹת:

פרק א - משנה ו

מְסַכְכִין בְּנִסְרִים דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. בְּנִסְרִים שְׂיֵשׁ בְּהֶם אֲרַבְּעָה, שֶׁהוּא
 שְׁעוֹר מְקוּם חָשׁוּב, דְּבָרֵי הַכֹּל פְּסוּלָה. פְּחוֹת מְשֻׁלְּשָׁה, דְּבָרֵי הַכֹּל כְּשָׂרָה,
 דְּחִשְׁבֵי כְּקְנִים. כִּי פְּלִיגֵי מְשֻׁלְּשָׁה וְעַד אֲרַבְּעָה. רַבִּי יְהוּדָה סָבַר כִּיּוֹן דְּלִית
 בְּהוֹ שְׁעוֹר מְקוּם חָשׁוּב לֹא גְזָרִין שְׂמָא יֵשֵׁב תַּחַת תְּקֵרַת הַבַּיִת. וְרַבִּי מֵאִיר
 סָבַר כִּיּוֹן דְּנִפְקֵי מִתּוֹרַת לְבוּד {כג} גְזָרִין שְׂמָא יֵאמֵר מַה לִּי לְסִכּוּךְ בְּאֵלוֹ
 מַה לִּי לִישֵׁב תַּחַת תְּקֵרַת בַּיְתִי. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

תקרה. גג העשוי מקורות או נסרים: **מעזיבה.** הטיט [כז] או הסיד שרגילין לתן על גבי הקורות והנסרים קרוי מעזיבה: **מפקפק.** סותר ומנענע כלן: **או נוטל אחת מבינתים.** ונותן סכך פשר במקומה. ורבי יהודה לטעמיה דמכשיר לסכך בנסרים [ל], הלכך בפקפוק סגי. ובלא פקפוק אי אפשר, משום תעשה ולא מן העשוי: **רבי מאיר אומר.** לא נחלקו בית שמאי ובית הלל בדבר זה, שכלן מודים שצריך לטל אחד מבינתים ופקפוק אינו מועיל. ורבי מאיר לטעמיה דאמר אין מסככין בנסרים. והלכה כרבי יהודה שאמר משום בית הלל:

שפודין. אין ראויין לסכוד, לפי שאינן גדולי קרקע: [בארכות] **המטה.** כלים המקבלים טמאה [לג]: **אם יש רוח ביניהן כמותן.** לאו דוקא כמותן ממש ולא יותר, דהא מקום שפוד כפרוץ הוא נחשב, וכשנותן סכך פשר בין שפוד לשפוד אם אין ביניהן אלא כמותן הוי פרוץ כעומד ופסול [לד]. אלא על כרחך הרוח שביניהן משהו יותר מכמותן: **החוטט בגדיש.** נטל מן העמרים למטה סמוך לארץ ועשה חלל כשעור סכה, והסכך נמצא עשוי ועומד מאליו, והתורה אמרה תעשה ולא מן העשוי. אבל אם היה בו חלל טפח [לו] במשך שבעה, עשוי לשם סכך, וחטט בו עד שהגביה את החלל לשעור גבה עשרה [לז], נאין זו היא עשיתו, שהרי אינו מתקן אלא הדפנות, ובדפנות לא אמרינן תעשה ולא מן העשוי, והרי היא כסכה פחותה מעשרה וחקק בה להשלימה לעשרה:

המשלשל. מוריד. שהתחיל לארג הדפנות סמוך לסכך ואורג ובא כלפי מטה: **שלשה טפחים פסולה.** הינו שעור שיצדקר הגדי בבית אחת ויכנס, דאמרן דבכהאי גונא אינה מחצה: **פיון שהגיע לעשרה פשרה.** ואפלו אינן מגיעות לסכך ומפלגות ממנו הרבה: **רבי יוסי אומר כשם שמלמטה למעלה.** דיו באריגת עשרה: **כך מלמעלה למטה.** ואפלו גבוהות מן הארץ הרבה. דסבר מחצה תלויה מתרת. ואין הלכה כרבי יוסי: **הרחיק את**

הספוד. לאו בגבה קאמר, אלא ברחב, שהניח אויר בין דפון לסכד, בארד:
הסכה או ברחבה:

פרק א - משנה י

בית שנפחת. גגו באמצעו, והדפנות רחוקות מן הסכד פשר: **אם יש מן הכתל לסכד פשר ארבע אמות פסולה.** פחות מכאן כשרה. דהלכה למשה מסיני דאמרינן דפון עקומה עד ארבע אמות, ורואים תקרת הבית פאלו נעקם ראש הדפון ובא עד הסכד הכשר **[לה]**. ולא יישן תחתיה **[לט]**: **וכן בחצר שהיא מקפת אכסדרה.** וסכד באוירה של חצר, רחוק מפתלי האכסדרה. ואכסדרה הוא מקום מקף משלש מחצות **[מ]**: **סכה גדולה.** כל שאלו ינטל הסכד פסול, ישאר בה שבעה טפחים על שבעה טפחים סכד פשר, זו היא סכה גדולה: **שהקיפוח בדבר שאין מספכין בו.** דוקא מן הצד אמרינן שאין סכד פסול פוסל אלא בארבע אמות, משום טעמא דדפון עקומה. אבל באמצע הסכה פוסל בארבעה טפחים. ואויר שאין שם סכד כלל **[מב]** בין באמצע בין מן הצד, פוסל בשלשה טפחים:

פרק א - משנה יא

או שסמכה. שהטה ראשי הקנים על הכתל והולכים בשפוע למטה לארץ: **מפני שאין לה גג.** אינו נכר מהו גג ומהו כתל. דאהל משפוע לאו שמיה אהל אלא אם פן יש לו גג טפח **[מג]**. והלכה כרבי אליעזר **[מד]**: **מחצלת של קנים וכו'.** במחצלת קטנה פלי עלמא לא פליגי דסתמא לשכיבה ואין מספכין בה. כי פליגי בגדולה, תנא קמא סבר סתם גדולה לספוד עבידא, וסתם קטנה לשכיבה. והכי קאמר, מחצלת גדולה סתמא לספוד, ואם פרש שעשאה לשכיבה, מקבלת טמאה ואין מספכין בה. ולספוד, מספכים בה, הכי קאמר, ומחצלת קטנה סתמא לשכיבה, ואם פרש שיהא לספוד מספכין בה: **רבי אליעזר אומר אחת גדולה ואחת קטנה.** סתמן לשכיבה. ועשאה לשכיבה דקאמר, פלומר עשויות הן מתחלתן סתמא לשכיבה, הלכך אף הגדולה מקבלת טמאה ואין מספכין בה. ואם פרש שהיא לספוד מספכין בה. ואין הלכה כרבי אליעזר:

פרק ב - משנה א

הַיָּשׁוּן. לֹא יֵצֵא יְדֵי חוּבָתוֹ. וּבִלְבָד שֶׁתֵּהָא הַמָּטָה גְבוּהָה עֲשָׂרָה טַפְחִים, דָּאִזּוּ
הִיא חֲשׂוּבָה אֵהֵל [א], וְנִמְצָא אֵהֵל מִפְסִיק בֵּינוּ לְבֵין הַסֵּכָה. וְעַקֵּר מִצְוֹת
סֵכָה אֲכִילָה שֶׁתִּיָּה שִׁינָה: נוֹהֲגִים הֵינּוּ כּוֹי. דְּקִסְבֵּר לֹא אֵתִי אֵהֵל עֲרָאִי
וּמִבְטֵל אֵהֵל קִבֵּעַ [ב]. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה: עֲבָדִים פְּטוּרִים מִן הַסֵּכָה.
דְּמִצְוֹת עֲשָׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרַמָּא נְשִׁים פְּטוּרוֹת, וְכָל מִצְוָה שֶׁהָאִשָּׁה חִיבַת בָּהּ
עֲבָד חִיב בָּהּ [ג]: וּלְפִי דְרַפְנוֹ לְמַדְנֹ. אֵף עַל פִּי שְׁלֵא אָמַר אֵלֵא לְשִׁיחַת חֵלְוִין
בְּעַלְמָא, שֶׁהִיָּה מִשְׁתַּבַּח בְּעַבְדוֹ, לְמַדְנֹ שֶׁהַיָּשׁוּן תַּחַת הַמָּטָה כּוֹי:

פרק ב - משנה ב

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אִם אֵינָה יְכוּלָה לְעַמֵּד בְּפָנָי עֲצֻמָּה פְּסוּלָה. רַבִּי יְהוּדָה
לְטַעֲמִיָּה דְאָמַר סֵכָה דִּירַת קִבֵּעַ בְּעֵינָן. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה: מְדַבְּלָת.
שְׁלֵא הַשְּׂכִיב הַקְּנִים יַחַד זֶה אֲצֵל זֶה [ה], אֵלֵא קְנָה עוֹלָה וְקָנָה יוֹרֵד, וּמִתּוֹךְ
כֶּךָ חִמְתָּה מְרַבָּה מְצַלְתָּה, וְאִשְׁמַעֲיָנוּ מִתְּנִיתִין דְּאִמְרִינוּ רֹאִים כְּאֵלוּ הִיוּ
מִשְׂכָּבִים בְּשׂוּהָ, וְאִם אִזּוּ צֻלְתָּה מְרַבָּה כְּשָׂרָה [ו]:

פרק ב - משנה ג

בְּרֹאשׁ הָעֵגְלָה. אֵף עַל גַּב דְּמִטְלָטְלָה וְלֹא קְבִיעֵי: בְּרֹאשׁ הַסְּפִינָה. שְׂבִיָּם,
שֶׁהָרוּחַ שׁוֹלְטָת שָׁם וְעוֹקְרָתָה: כְּשָׂרָה. דְּדִירָה קְרִינָא בֵּיהּ [ח]. וְהוּא
שֶׁתֵּהָא יְכוּלָה לְעַמֵּד בְּרוּחַ מִצְוָה שֶׁל יְבִשָּׁה: וְעוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב. אִיִּדִי
דְּבִיעֵי לְמַתְנֵי סִיפָא אִין עוֹלִין, תְּנָא רִישָׁא עוֹלִין: בְּרֹאשׁ הָאֵילָן. תַּקֵּן מוֹשְׁבוֹ

בְּרֵאשׁוֹ **[ט]** וַעֲשֵׂה שֵׁם מַחְצוֹת וְסַפֵּד: **כְּשֶׁרָה**. בְּחֵלוֹ שֶׁל מוֹעֵד: **וְאִין עוֹלִין** לָהּ בְּיוֹם טוֹב. דְּגִזּוֹר רַבְּנָן דְּאִין עוֹלִין בְּאֵילָן **[י]** וְאִין מִשְׁתַּמְשִׁין בּוֹ, שְׁמָא יִתְלַשׁ: **שְׁתִּים בְּאֵילָן**. סַמֵּד קַרְקַע הַסֵּכָה רַבָּה בְּאֵילָן, וַעֲשֵׂה סְבִיבָה בְּרֵאשׁוֹ הָאֵילָן שְׁתֵּי דְפָנוֹת, וְאַחַת עֲשֵׂה בִּידֵי אָדָם בְּאַרְצָא, וְסַמֵּד קַרְקַעִית הַסֵּכָה בְּאַמְצַע הַדְּפָן שְׁעֲשֵׂה בְּאַרְצָא, וְהַגְבִּיחַ הַדְּפָן מִמֶּנָּה וּמַעֲלָה עֲשֶׂרָה: **אוֹ שְׁתִּים בִּידֵי אָדָם וְאַחַת בְּאֵילָן**. הוֹאִיל וְאִם יִנְטֵל תַּפֵּל קַרְקַעִית הַסֵּכָה, שְׁאִין יְכוּלָה לַעֲמֹד בְּסַמִּיכַת שְׁתִּים שְׁבְּאַרְצָא, אִין עוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב, דְּמִשְׁתַּמְשִׁין בְּאֵילָן:

פרק ב - משנה ד

וְהָאֵילָנוֹת דְּפָנוֹת לָהּ כְּשֶׁרָה. וְהוּא שְׁהָאֵילָנוֹת עֲבִים וְחֻזְקִים וְלֹא אֲזִלֵי וְאִתּוֹ בְּרוּחַ מְצוּיָה. וְצָרִיךְ נִמְי לְמִלְאוֹת בֵּין הָעֲנָפִים בְּתֵבָן וְקֵשׁ שֶׁלֹּא תִזְיֹם הָרוּחַ **[יג]**, שְׁכָל מַחְצָה שְׁאִינָה יְכוּלָה לַעֲמֹד בְּרוּחַ מְצוּיָה אֵינָה מַחְצָה: **שְׁלוּחֵי מְצוּה פְּטוּרִים**. שְׁהַעוֹסֵק בְּמְצוּה פְּטוּר מִן הַמְצוּה. וְלֹא בְּלִבְדּ בְּשַׁעֲה שְׁעוֹסְקִין בְּמְצוּה פְּטוּרִים, אֶלְא אֶפְלוּ בְּשַׁעֲה שְׁאִין עֲסוּקִים בָּהּ, כְּגוֹן הוֹלֵךְ לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ אוֹ לְפַדְיוֹן שְׁבוּיִים, פְּטוּר אִף בְּשַׁעֲת חֲנִיתוֹ **[יד]**: **חוֹלִין וּמִשְׁמִשִּׁיָּהוּן פְּטוּרִים**. וְאֶפְלוּ בְּחֵלֵי כָּל דְּהוּ. וְהָאִי דְשָׂרֵי לְבַטֵּל מְצוֹת עֲשֵׂה שֶׁל תּוֹרָה מִפְּנֵי חֵלֵי כָּל דְּהוּ, וּמְצַטְעֵר מִפְּנֵי רֵיחַ רַע אוֹ מִפְּנֵי פִשְׁפֻּשִׁים וּפְרַעוֹשִׁים שְׁהוּא פְּטוּר, וְכֵן הוֹלְכֵי דְרָכִים **[טו]** וְשׁוֹמְרֵי גְנוֹת וּפְרֻדָּסִים דְּפְטָרֵי לָהּ רַבְּנָן מִן הַסֵּכָה, טַעֲמָא הוּי מְשׁוּם דְּכִתִּיב (ויקרא כג) בְּסַכּוֹת תִּשְׁבּוּ, כְּעִין תְּדוּרוֹ, וְכָל הֵיכָא דְאִית לֵיהּ מִיּוֹדֵי שְׁמִפְּנֵי אוֹתוֹ דְּבַר הָיָה יוֹצֵא מִדִּירָתוֹ, יְכוּל נִמְי לְצֵאת מִסַּכָּתוֹ. אֲבָל הַעוֹשֶׂה סַכָּתוֹ מִתְחַלָּה בְּמַקּוֹם הָרְאוּי לְהַצְטַעֵר בְּאֲכִילָה אוֹ בְּשִׁינָה, כְּגוֹן בְּמַקּוֹם שְׁמִתְיָרָא בּוֹ מִפְּנֵי לְסַטִּים בְּשִׁינָה וְאִין מִתְיָרָא מִפְּנֵי הַגְּנָבִים אוֹ לְסַטִּים בְּאֲכִילָה, אֶפְלוּ בְּאֲכִילָה לֹא יֵצֵא יָדֵי חוּבְתוֹ בְּאוֹתָהּ סַכָּה, הוֹאִיל וְאֵינָה רְאוּיָה לַעֲשׂוֹת בּוֹ כָּל צְרָכֵיו, אֲכִילָה וְשִׁינָה, דְּהָא כְּעִין תְּדוּרוֹ בְּעִינָן **[טז]** וְהָא לֹא הוּי כְּעִין דִּירָה: **אוֹכְלִים וְשׁוֹתִים עֲרָאֵי**. דְּבַר מַעֲט לְהַסִּיר רַעְבוֹנוֹ, וְדַעְתּוֹ לְסַעַד אַחַר כֵּן:

פרק ה - משנה ה

וְאָמְרוּ הָעֵלוּם לְסַכָּה. וְלֹא מִן הַדִּין, אֶלְא שְׁהַחְמִירוֹ עַל עַצְמוֹ. וְשְׁמַעִינָן מִינָה שְׁהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ שֶׁלֹּא לְאָכֵל אֶפְלוּ אֲכִילַת עֲרָאֵי חוּץ לְסַכָּה, הָרִי זֶה מְשַׁבַּח: **אֶכֶל פְּחוֹת מִכְּבִיצָה** [נְטִלוּ בַמַּפֵּה]. מְשׁוּם נְטִילַת יָדִים **[כ]**, וּמְשׁוּם

בְּרוּכֵי נֶטֶל פְּחוֹת מִכַּפִּיצָה. דָּאֵלוּ מְשׁוּם סֶכְהָ הָא אֲמַרִינָן אוֹכְלִים אֲכִילַת
עֲרָאֵי חוּץ לְסֶכְהָ וְאֶפְלוּ יוֹתֵר מִכַּפִּיצָה:

פרק ב - משנה ו

אַרְבַּע עֶשְׂרֵה סְעוּדוֹת. שְׁתֵּי סְעוּדוֹת בְּכָל יוֹם לְשִׁבְעָה הַיָּמִים: **אֵין לְדָבָר קֶצֶבָה.** אִם רָצָה לֶאֱכֹל לֹא יֵאָכֵל חוּץ לְסֶכְהָ. רָצָה לְהִתְעַנוֹת יִתְעַנֶּה וְאֵין נִזְקָקִין לוֹ **[כג]**: **חוּץ מִלֵּיל יוֹם טוֹב הָרֵאשׁוֹן.** דִּילְפִינָן חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר מִחַג הַמִּצּוֹת, מֵה אֲכִילַת מִצָּה לֵילָה הָרֵאשׁוֹן חוֹבָה, מִכָּאֵן וְאֵילָךְ רְשׁוּת **[כד]**, אִף סֶכְהָ כֵּן: **יִשְׁלִים בְּלֵילֵי יוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן.** בְּלֵיל שְׁמִינִי עֲצָרַת. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי אֶלְיעָזָר בְּשִׁתִּיהוֹן:

פרק ב - משנה ז

בֵּית שְׁמַאי פּוֹסְלִין. וְהִלְכָה כְּבֵית שְׁמַאי, בֵּין בְּסֶכְהָ גְדוּלָה **[כו]** וְהוּא יוֹשֵׁב עַל פֶּתַח הַסֶּכְהָ וְשִׁלְחָנוּ בְּתוֹךְ הַבַּיִת, בֵּין בְּסֶכְהָ קְטַנָּה שְׁאִינָה מְחֻזְקֶת רֵאשׁוֹ וְרַבּוֹ וְשִׁלְחָנוּ, הַכֹּל אָסוּר, גְּזֵרָה שְׁמַאי יִמְשֹׁךְ אַחֲרֵי שִׁלְחָנוּ:

פרק ב - משנה ח

נָשִׁים וְעַבְדִּים וְקִטְנִים כו'. דָּאָמַר קָרָא (ויקרא כג) כָּל הָאֲזָרַח בְּיִשְׂרָאֵל, לְהוֹצִיא אֶת הַנָּשִׁים **[כט]**, דָּאָף עַל גַּב דְּחִיבוֹת בְּאֲכִילַת מִצָּה לֵיל רֵאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח **[ל]** אֵין חִיבוֹת בְּסֶכְהָ לֵיל רֵאשׁוֹן שֶׁל חַג: **קִטְן שְׁאִינוּ צָרִיךְ לְאָמוּ.** כָּל שְׁנַעוֹר מְשֻׁנָּתוֹ וְאִינוּ קוֹרָא אִמָּא אִמָּא הוּא אֵין צָרִיךְ לְאָמוּ וְחֵיב וּפְחוֹת מִכָּאֵן פְּטוּר. וְכֵן הִלְכָה. וְדוֹקָא שְׁקוֹרָא וְשׁוֹנָה וְאִינוּ שׁוֹתֵק עַד שֶׁתְּבֵא אָמוּ אֵלָיו הוּא דְנִקְרָא צָרִיךְ לְאָמוּ, אֲבָל קוֹרָא פְּעַם אַחַת וְשׁוֹתֵק לְאוּ צָרִיךְ לְאָמוּ הוּא **[לב]**:

פרק ב - משנה ט

סַפְתּוּ קִבְעוּ. שָׂאם יֵשׁ לוֹ כְּלִים נְאִים וּמִצְעוֹת נְאוֹת, מַעֲלֵן לְסִפְּהָ **[לד]** :
מִשְׁתַּסְּרַח הַמִּקְפָּה. מִשְׁתַּקְלָקֵל **[לו]** הַמִּקְפָּה. כָּל תַּבְּשִׁיל שְׂאִינוּ לֹא רָדָּ וְלֹא
קִשָּׂה אֶלֶּא קְפוּי קְרוּי מִקְפָּה. וְרַב בְּנֵי אָדָם מוֹאֲסִין תַּבְּשִׁיל כְּזֶה, וּבְמַעַט
מִים מִתְקַלְקֵל לְגַמְרֵי. וּמִקְפָּה שֶׁל גְּרִיסִין שֶׁל פּוֹל הִיא מִמְהֵרֵת לְהִתְקַלְקֵל
בְּגִשְׁמִים יוֹתֵר מִשְׂאָר מִקְפוֹת, וְאִם יָרְדוּ גִשְׁמִים עַד שְׂאֵלוֹ הִיָּה לְפָנָיו מִקְפָּה
שֶׁל גְּרִיסִין הִיָּתָה מִתְקַלְקֵלֶת, מִתֵּר לְפָנוֹת מִיָּד **[לז]** : **וְשִׁפְּדוּ לוֹ.** רַבּוֹ קִיתוֹן
עַל פָּנָיו שֶׁל עֶבֶד, כְּלוֹמֵר אֵי אֶפְשִׁי בְּשִׁמוּשְׁדִּי. אִף כָּאֵן גִּשְׁמִים הִלְלוּ מִרְאִין
שְׂאִין הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל מַעֲשֵׂיהֶם בְּרָצוֹן :

פרק ג

פרק ג - משנה א

לוֹלֵב הַגְּזוּל פְּסוּל. דְּכֹתִיב וּלְקַחְתֶּם לָכֶם, מִשְׁלָכֶם. וְלֹאֲחֹר יֵאוּשׁ בְּעֵלִים נְהִי
דְשָׁלוֹ הוּא שְׁקוּנָה אוֹתוֹ בְּיֹאוּשׁ, מִכָּל מְקוֹם הוּי מִצְוָה הַבְּאָה בְּעֵבֶרָה **[ב]** :
וְהִיבֵשׁ פְּסוּל. דְּבִכְלָהוּ בְּעֵינֵן הָדָר **[ג]** וְלִיכָא : **שֶׁל אֲשֶׁרָה.** אֵילָן הַנֶּעְבֵּד :
וְשֶׁל עֵיר הַנִּדְחָת פְּסוּל. דְּלִשְׂרָפָה קָאֵי. וְלוֹלֵב בְּעֵי שְׁעוֹר, וְהֵנִי כִּיּוֹן דְּלִשְׂרָפָה
קִימֵי אֵין שְׁעוֹרָן קִיָּם **[ה]** : **נְקֻטָּם רֵאשׁוּ פְּסוּל.** דְּלֹא הוּי הָדָר : **נִפְרָצוּ עֲלָיו.**
וְאֵינֵן מְחַבְּרִין אֶלֶּא עַל יְדֵי אֲגִידָה **[ז]** : **נִפְרָדוּ עֲלָיו.** מְחַבְּרִים הֵן בְּשִׁדְרָה,
אֶלֶּא שְׁלִמְעָלָה הֵן נִפְרָדִין לְכָאֵן וּלְכָאֵן כְּעֵנְפֵי אֵילָן : **יֶאֱגֻדְנוּ מִלְמַעְלָה.** אִם
נִפְרָדוּ עֲלָיו יֶאֱגֻדְם שְׂיִהִיו עוֹלִים עִם הַשְּׁדֵרָה כְּשֶׂאֵר לוֹלְבִים. וְאֵין הִלְכָה
כְּרַבִּי יְהוּדָה : **צְנִי הוּ הַבְּרוּזֵל.** יֵשׁ דְּקֵלִים שְׁלוּלְבִין שְׁלֵהוּן עֲלֵיהוֹן קְצָרִים מְאֹד
וְאֵין עוֹלִין עַל אַרְזֵי הַשְּׁדֵרָה. אִם הֵן אַרְכִּין כָּל כֶּף עַד שְׂרֵאשׁוּ שֶׁל זֶה מְגִיעַ
לְצַד עֲקֵרוֹ שֶׁל זֶה כְּשֵׁרִים : **כָּל לוֹלֵב שְׂיֵשׁ בּוֹ שְׁלִשָּׁה טַפְחִים.** כְּנֻגַד אַרְזֵי
הַהֲדָס וְטַפַּח יוֹתֵר, כִּדִּי לְנַעֲנַע בּוֹ, דְּלוֹלֵב בְּעֵי לְנַעֲנֻעֵי כְּדִלְקָמוֹן : **כִּדִּי לְנַעֲנַע**
בוֹ. תְּנִי, וְכִדִּי לְנַעֲנַע בּוֹ, דְּהֵינּוּ טַפַּח יוֹתֵר עַל שְׁלִשָּׁה טַפְחִים :

פרק ג - משנה ב

נקטם ראשו פסול. ולית הלכתא כסתם מתניתין, אלא כרבי טרפון דאמר לקמן אפלו שלשתן קטומין כשרים: **ענביו**. פרי יש בו שדומה לענבים: **מרבות מעליו פסול**. לא שנו אלא שחרות או אדמות, אבל ירקות מינא דהדס הוא וכשר: **ואין ממעטין אותן ביום טוב**. דהוה ליה מתקון:

פרק ג - משנה ג

נקטם ראשה פסולה. אף זו אינה הלכה **{טו}**: **צפצפה**. מין ערבה ועלה שקלה עגל: **ושל בעל**. שגדלה בשדה ולא בנחל, כשרה. לא נאמר ערבי נחל אלא שדבר הכתוב בהוה **{יט}**:

פרק ג - משנה ד

אפלו שנים קטומין. אהדסים קאי. ובגמרא פריד אי קטום פסול והוא מצריד שלשה ליבעי בלהו שלמים, ואי קטום כשר ליכשר שלשתן קטומים. ומסיק דחזר בו רבי ישמעאל מתחלת דבריו שהיה מצריד שלשה הדסים ומכשיר אפלו שנים קטומין. והוא הדין אי לא מיתי להו כלל, דקטומין כמאן דליתנהו דמי: **אפלו שלשתן קטומין**. דלא בעי הדר בהדס **{כב}**. והלכה כרבי טרפון:

פרק ג - משנה ה

של עולה ושל תרומה טמאה פסול. דאמר קרא (ויקרא כג) ולקחתם לכם, שיהיה ראוי לכם **{כו}**: **ואם נטל פשו**. שהרי יש בה התר אכילה **{כח}**:

ובית הלל מכשיריו. דהא חזי לעניינים, כדתנן מאכילין את העניינים דמאי:
בירושלים כו'. אבל חוץ לירושלים לא, דבעינן לך, שיהא ראוי לךם
: [כט]

פרק ג - משנה ו

עלתה חזזית. כמין אבעבועות דקות [ל]: על רבו. במקום אחד הוא
דבעינן רבו, אבל בשנים או בשלשה מקומות אפלו על מעוטו פסול. ועל
פטמתו אפלו כל שהוא פסול, ששם הוא נראה יותר מבשאר מקומות:
פטמתו. הדין שבראשו. כמו פטמא של רמון: נקלף פסול. ודוקא שנקלף
כלו, אבל מקצתו פשר. ואית דאמרי איפכא, נקלף מקצתו פסול, דמחזי
כמנמר, אבל נקלף פלו פשר. והאי נקלף לאו שהוסרה הקלפה עד שנראה
הלבנונית שבתוכו, דהאי הוי חסר ופסול, אלא שנקלף ממנו גלד דק
ומראהו ירק כאשר בתחלה: נקב. נקב מפלש מעבר אל עבר אפלו בכל
שהוא פסול [לב]. ושאינו מפלש ואינו חסר כלום, כגון שתחב בו יתד עבה,
אם הנקב רחב כאסר פסול, פחות מכאן פשר. והינו נקב ולא חסר כל
שהוא פשר דתנינן לקמן, שאינו מפלש ואינו רחב כאסר: אתרוג הכושי.
שגדל פאן והוא שחור, פסול. אבל כושי שגדל בארץ פוש אורחיה הוא
וכשר: ורבי יהודה פוסל. והלכה כרבי יהודה. וכל הני פסולים ביום טוב
ראשון, אבל ביום טוב שני [לה] עם שאר הימים הכל פשר:

פרק ג - משנה ז

רבי יהודה אומר כפיצה. והלכה כרבי יהודה דפחות מכפיצה פסול: רבי
יוסי אומר אפלו בשתי ידיו. והלכה כרבי יוסי:

פרק ג - משנה ח

בגימוניות של זהב. חוטי זהב כפופין כגימון, כמו הלכוף כאגמון וישעיה

(ח), וְסוּבְבִין הָאֲגָדָה: **בְּמִינוּ הָיוּ אוֹגְדִין אוֹתוֹ מְלֻמָּטָה**. לְקַיִם מִצּוֹת אֲגָדָה. וְזֶה לְנוֹי בְּעֵלְמָא הָנָה **[מ]**. וְרַבֵּי יְהוּדָה לְטַעְמִיהָ דְאָמַר לוֹלָב צָרִיךְ אֲגָדָה, הַלְפָדָּה אִי אֲגִיד לִיהָ שְׁלֵא בְּמִינוּ הָווּ לְהוּ חֲמֻשָּׁה מִיְנִין. וְאַנְּן קִימָא לָן דְּלוֹלָב אִין צָרִיךְ אֲגָדָה, הַלְפָדָּה בְּהָא הַלְכָה כְּרַבֵּי מְאִיר:

פרק ג - משנה ט

וְהֵיכָן הָיוּ מְנַעְנְעִין. הַשְּׁתָּא מְהֵדֵר תְּנָא לְהָא דְתַנְיִן לְעִיל, כֹּל לוֹלָב שְׁיֵשׁ בּוֹ שְׁלֵשָׁה טַפְחִים כְּדִי לְנַעְנַע, אֲלֻמָּא מְצוּה בְּנַעְנֹעַ, וְהֵיכָן מְנַעְנְעִים: **בְּהוֹדוּ לַה' תְּחִלָּה**. תְּחִלַּת הַמְקָרָא: **וְסוּף**. סוּף הַמְקָרָא, כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ. וְאִית דְּמִפְרָשֵׁי תְּחִלָּה הוֹדוּ רֵאשׁוֹן, וְסוּף הוֹדוּ אַחֲרוֹן שְׁבַסוּף הַהֵלֵל. וְהָכִי מְסַתְּבָרָא. וְכִיצַד מְנַעְנַע, מוֹלִיךְ וּמְבִיא כְּדִי לְעַצֵּר רוּחוֹת רְעוֹת **[מב]**, מְעַלָּה וּמוֹרִיד כְּדִי לְעַצֵּר טַלְלִים רְעִים. וּבְהוֹלְכָה מְנַעְנַע שְׁלֵשׁ פְּעָמִים, וְכֵן בְּהַבָּאָה וְכֵן בְּעֲלִיָּה וְכֵן בִּירִידָה, עַל כֹּל אַחַת וְאַחַת שְׁלֵשׁ פְּעָמִים: **וְהֵם לֹא נִעְנְעוּ אֲלָא בְּאֵנָא ה' הוֹשִׁיעָה נָא בְּלִבְדָּה**. וְאִין כְּדִי הַלְכָה **[מד]** אֲלָא כְּדַבְרֵי בֵּית הַלֵּל: **יִטַּל עַל שְׁלַחְנוּ**. אִם שָׁכַח וְלֹא נִטַּל לוֹלָב קִדְּם אֲכִילָה יִפְסִיק סְעוּדָתוֹ וְיִטַּל עַל שְׁלַחְנוּ:

פרק ג - משנה י

מִי שֶׁהָיָה עֹבֵד אוֹ אִשָּׁה אוֹ קָטָן וְכוּ'. מִי שֶׁאִינוּ חַיָּב בְּדָבָר אִינוּ מוֹצִיא אַחֲרָיִם יְדֵי חוֹבְתָן, לְכַד צָרִיךְ שְׁיַעֲנֶה אַחֲרָיו מְלָה בְּמְלָה מָה שֶׁהוּא אוֹמֵר: **וְתֵהָא לוֹ מְאָרָה**. שְׁלֵא לְמַד **[מה]**: **עוֹנֶה אַחֲרָיו הַלְלוּיָהּ**. עַל כֹּל דְּבָר שֶׁהוּא אוֹמֵר, שְׁכַד הָיוּ רְגִילִין לְעֲנוֹת אַחַר מְקָרָא אֶת הַהֵלֵל עַל כֹּל דְּבָר וְדָבָר הַלְלוּיָהּ:

פרק ג - משנה יא

מְקוֹם שֶׁנִּהְיָ לְכַפֵּל. כֹּל פְּסוּק וּפְסוּק מְאוּדָד וּלְמֻטָה עַד סוּף הַהֵלֵל

כּוּפְלִים, לְפִי שְׁכַל אוֹתוֹ הַפֶּרֶק מֵהוֹדוֹ לֵהי כִּי טוֹב עַד אוֹדֶה כִּי עֲנִיתִנִּי כְּלוֹ כְּפוּל בְּמִקְרָא, וּמֵאוֹדֶה וּלְמִטָּה אֵינּוּ כְּפוּל, לְכַד נִהְגוּ לְכַפֵּל הַמִּקְרָאוֹת הַלְלוּ: **לְבָרֶךְ אַחֲרָיו**. הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה. אֲבָל בְּרִפְת הַלֵּל לְפָנָיו מִצֹּחַ הַיָּא בְּכָל מְקוֹם **[מו]** וְאֵינּוּ תְלוּי בְּמִנְהַג: **הַלּוֹחַ לּוּלֵב מַחְבְּרוּ**. עִם הָאֲרָץ **[מז]**: **בְּשַׁבְעִיעִית**. שְׁעַם הָאֲרָץ חָשׂוּד עַל הַשְּׁבִיעִית. וְנִהִי דְדָמֵי לּוּלֵב יָכוֹל לִתֵּן לוֹ לְפִי שְׁלוּלֵב עֵץ בְּעֵלְמָא הוּא וְאֵין בּוֹ קִדְשָׁת שְׁבִיעִית, דְּמִי אֶתְרוּג אֵינּוּ יָכוֹל לִתֵּן לוֹ, שְׁפָרוֹת שְׁבִיעִית צְרִיכִין לְהַתְבַּעַר בְּשַׁבְעִיעִית הֵן וּדְמִיָּהוּ, הַלְכָּהּ צְרִיךְ שִׁיקַח מִפְּנֵי הָאֶתְרוּג בְּמִתְנָה וְלֹא יִתֵּן לוֹ דְּמִיו, שְׁמָא לֹא יִבְעָרֵם עִם הָאֲרָץ בְּקִדְשָׁת שְׁבִיעִית:

פרק ג - משנה יב

בְּמִקְדָּשׁ שִׁבְעָה. כְּדֹדְרִשִׁינָן לְפָנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים, וְלֹא בְּגִבּוּלִין שִׁבְעַת יָמִים: **בְּמִדִּינָה**. בִּירוּשָׁלַיִם, שְׁאָף הִיא כְּגִבּוּלִים לְעֲנִין זֶה: **וְשִׁיחָא יוֹם הַנֶּהֱפֵךְ**. שֶׁל עֹמֶר, דְּהִינּוּ יוֹם ט"ז בְּנִיסָן: **כֵּלּוֹ אֶסוּר**. וּבְזָמַן שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ קָיָם מִשְׁקָרְב הָעֹמֶר הָיוּ אוֹכְלִים חֲדָשׁ בּוֹ בַּיּוֹם, דְּכִתִּיב (ויקרא כג) עַד הַבֵּיאָכֶם. וְכִשְׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מִתַּר מִן הַתּוֹרָה מִשְׁהֲאִיר הַמְזֻרָח, דְּאִמְרִינָן כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר (שם) עַד עֵצִים הַיּוֹם הַזֶּה, דְּמִשְׁמַע מִשְׁהֲאִיר הַמְזֻרָח, וְכְתוּב אֶחָד אוֹמֵר עַד הַבֵּיאָכֶם, הָא כִּיצַד, בְּזָמַן דְּאִיכָּא עֹמֶר עַד הַבֵּיאָכֶם, בְּזָמַן דְּלִיכָּא עֹמֶר עַד עֵצִים הַיּוֹם. וְאֶסֶר רַבּוֹן יוֹחֲנָן בֶּן זַפְּאִי עֲלֵיהֶם כֹּל הַיּוֹם, מִשּׁוּם מְהֵרָה יִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ **[נא]** וְיֵאמְרוּ אֲשַׁתְּקַד מִי לֹא הָוָה אֲכַלִּינָן מִשְׁהֲאִיר הַמְזֻרָח, הַשְּׁתָּא נְמִי יָכוֹל:

פרק ג - משנה יג

יוֹם טוֹב ראשון וכו'. דְּאִמְרִינָן לְקַמֵּן דְּמִצְוֹת לּוּלֵב דּוּחָה אֶת הַשְּׁבִית בַּיּוֹם טוֹב ראשון לְבָדוּ, לְפִיכָּהּ הָיוּ מוֹלִיכִין שָׁם לּוּלְבִיָּהוּן מְעַרְב שְׁבִית **[נב]**: **אֵין אָדָם יוֹצֵא וכו'.** דְּכִתִּיב וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, לָכֶם מִשְׁלָכְכֶם. וְאִם נִתְּנוּ לוֹ חֲבֵרוֹ בְּמִתְנָה אֶפְלוּ עַל מְנַת לְהַחְזִיר שְׁמָה מִתְנָה, וְנוֹטְלוּ וְיוֹצֵא בּוֹ וְאַחַר כֵּן מִחְזִירוּ. וְאִם לֹא הִחְזִירוּ אֵינְלָאֵי מִיִּלְתָּא לְמַפְרַע דְּגִזּוּל הָיָה בְּיָדוֹ מְעַקְרָא, וְלֹא יֵצֵא דִּי חוֹבְתוֹ:

פרק ג - משנה יד

פְּטוּר מִפְּנֵי שֶׁהוֹצִיאוֹ בְּרִשּׁוֹת. וְכַגּוֹן שֶׁלֹּא יֵצֵא יָדֵי חוֹבֵת נְטִילָה בְּשַׁעָה שֶׁהוֹצִיאוֹ. אֲבָל יֵצֵא יָדֵי חוֹבֵת נְטִילָה קֹדֶם שֶׁהוֹצִיאוֹ, חַיֵּב, דְּלֹא טָרִיד מִהִשְׁתָּא בַּמִּצְוָה לַעֲשׂוֹתָהּ. וְהֵיכִי מִשְׁפַּחַת דְּלֹא יֵצֵא יָדֵי חוֹבֵת נְטִילָה קֹדֶם שֶׁהוֹצִיאוֹ, דְּהָא מְדַאגְבְּהִיה נֶפֶק בֵּיה, מִשְׁפַּחַת לִיה כְּגוֹן שֶׁהִפְכוּ [נד], שְׁכָל הַמִּצְוֹת כְּלוּ אִין אָדָם יוֹצֵא בְּהוּן אֶלָּא דְרַךְ גְּדִילְתָּן, שְׁנַאמְר (שְׁמוֹת כו) עֲצִי שְׁטִים עוֹמְדִים, שְׁעוֹמְדִים דְרַךְ גְּדִילְתָּן. אִי נִמִּי שֶׁהוֹצִיָּאן בְּכָלִי, דְלִקְיָחָה עַל יָדֵי דְבַר אַחַר דְרַךְ בְּזִיוֹן לָאו שְׁמָה לְקִיָּחָה. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי:

פרק ג - משנה טו

מְקַבְּלַת אִשָּׁה. אֶת הַלוּלָב, וְלֹא אֲמַרִינן דְמִטְלָטְלַת מִיָּדֵי דְלֹא חֲזִי לָהּ: וּמְחַזְרֵת לַמַּיִם. שֶׁלֹּא יִכְמָשׁוּ: בְּשַׁבַּת מַחְזִירִים. שֶׁהָרִי מֵהֶם נְטִלוּם הַיּוֹם. אֲבָל לֹא מוֹסִיפִים, וְכָל שְׁכָן שְׂאִין מַחְלִיפִין: וּבִיּוֹם טוֹב מוֹסִיפִין. אֲבָל לֹא מַחְלִיפִים, לְשַׁפְּדָא אֵלּוּ וְלִתְתָּ צוֹנְנִין מְהוּ, דְטָרַח לְתַקּוֹן מְנָא: וּבַמּוֹעֵד. בְּחַל הַמּוֹעֵד מִצְוָה לְהַחֲלִיף. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה: חַיֵּב בְּלוּלָב. לְחַנְכוּ מְדַבְּרֵי סוֹפְרִים:

פרק ד

פרק ד - משנה א

לוּלָב וְעֶרְבָה. לוּלָב לְנְטִילָה וְעֶרְבָה לְהַקִּיף הַמְזִבֵּחַ: שֶׁשָּׂה וְשַׁבְּעָה. לְפִי שְׁפָעָמִים דְּוָחִים אֶת הַשַּׁבַּת וְהוּוּ לְהוּ שְׁבַעָה, וּפְעָמִים שְׂאִין דְּוָחִין וְלֹא הוּוּ אֶלָּא שֶׁשָּׂה. וְלִקְמוֹן מְפָרֵשׁ לְהוּ וְאַזִּיל: וְהַהֲלִל. לְגַמְרָא כָּל שְׁמִנָּה, מֵה שְׂאִין

כֵּן בַּפֶּסַח, לְפִי שְׂיִמּוֹת הַחֹג חֲלוּקִים בְּקִרְבָּנוֹתֵיהֶן: וְהַשְּׂמֵחָה. לֶאֱכֹל בְּשָׂר
שְׁלָמִים בְּזֶמַן הַמִּקְדָּשׁ, דְּכָתִיב (דְּבָרִים יז) וְשִׂמְחֶתָּ בְּחֻגְדָּךְ, וְאִין שְׂמֵחָה בְּזֶמַן
הַמִּקְדָּשׁ אֲלֵא בְּבֶשֶׂר שְׁלָמִים, דְּכָתִיב (שִׁם כו) וְזָבַחְתָּ שְׁלָמִים וְאָכַלְתָּ שֶׁם
וְשִׂמְחֶתָּ: סִפָּה. לִישֵׁב בַּסֶּכֶה: וְנִסּוּךְ הַמִּים. בְּתַמִּידֵי הַחֹג שְׁחָרִית: הַחֲלִיל.
בְּשִׂמְחַת בֵּית הַשְּׂוֹאֵבָה הָיוּ שְׂמֵחִים בְּחֹג לְכַבּוֹד שְׂאִיבַת נִסּוּךְ הַמִּים,
וּמְנַגְּנִים בְּחֲלִילִים וְכַנּוֹרוֹת. וְאוֹתוֹ חֲלִיל אֵינוֹ דּוֹחָה לֹא אֶת הַשֶּׁבֶת וְלֹא אֶת
יוֹם

פרק ד - משנה ב

לולב שבועה. דְּיוֹם רֵאשׁוֹן דּוֹחָה שְׁבֵת, מְשׁוּם דְּאִית לִיה עֶקֶר מִן הַתּוֹרָה
בְּגִבּוּלִים, דְּכָתִיב (וַיִּקְרָא כג) וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן [א]: וְשֹׂאֵר כָּל
הַיָּמִים. אִם חַל יוֹם טוֹב רֵאשׁוֹן בְּשֹׂאֵר יָמֵי הַחֹל, וְנִמְצְאָת שְׁבֵת בְּחַל
הַמּוֹעֵד, לֹא דְחִי. וְאִף עַל גַּב דְּכָל שְׁבֵעָה הוּא מִן הַתּוֹרָה בַּמִּקְדָּשׁ, הָעֲמִידוֹ
חֲכָמִים גְּזָרְתָם בְּשֹׂאֵר יָמֵי הַחֹג [ג] הוֹאִיל וְאִין לָהֶם עֶקֶר מִן הַתּוֹרָה
בְּגִבּוּלִים. וּבְדִין הָיָה דְאֶפְלוּ בְּזֶמַן הַזֶּה יְהִי לּוּלֵב דּוֹחָה אֶת הַשְּׁבֵת בְּיוֹם
טוֹב רֵאשׁוֹן שֶׁל חֹג, אֲלֵא מְשׁוּם דְּלֹא בְּקִיאִינוּ בְּקִבְיַעַא דִּירְחָא [ד], וְשִׂמְא
אִין זֶה יוֹם טוֹב רֵאשׁוֹן, הַלְכָד לֹא דְחִינָן שְׁבֵת מִסְפִּיקָא. וְטַעְמָא דְגְזָרוּ שְׁלֹא
לְטַל לּוּלֵב בְּשְׁבֵת, וְהָרִי אִין בְּנִטְיַלְתּוֹ שׁוּם מְלֶאכֶה אֲלֵא טְלִטוּל בְּעֶלְמָא,
גְּזָרָה שְׂמָא יִטְלְנוּ בְּיָדוֹ וַיִּלְדֵּךְ אֲצַל בְּקִי לְלַמֵּד הַבְּרָכָה אוֹ סֵדֵר הַנְּעֻנוּעִים
וַיַּעֲבִירְנוּ אַרְבַּע אַמּוֹת בְּרִשׁוֹת הַרְבֵּים [ה], וְהִינוּ טַעְמָא דְשׁוֹפָר, וְהִינוּ
טַעְמָא דְמַגְלָה [ו]:

פרק ד - משנה ג

יום שביעי של ערבנה כו'. דְּעֵבוֹד הַפִּירָא לְדַעַת שְׁהִיא דְאֹרִיַתָא [ז], כְּלוּמַר
הַלְכָה לְמִשְׁהַ מְסִינֵי. וּמְשׁוּם הָאִי הַפִּירָא תְּקוּן דְּשְׁבִיעֵי שְׁלֵה דּוֹחָה שְׁבֵת
בַּמִּקְדָּשׁ, שְׁבַעֲרַבָה הָיוּ מְקִיפִים אֶת הַמְּזֻבַּח. וְהָאִידְנָא אֵינָה אֲלֵא מְנַהֵג
נְבִיאִים [ח], שְׁהִנְהִיגוּ אֶת הָעָם לְטַל עֲרַבָה בְּשְׁבִיעֵי חוּץ מְעֲרַבָה שְׁבַלּוּלֵב,
וְאִין מְבָרְכִין עָלֶיהָ:

פרק ד - משנה ד

מוליכין את לולביהן להר הבית. יום טוב ראשון של חג שחל להיות בשבת מוליכין את לולביהן מערב שבת: החזנים. שמשים שהיו שם לצרכי צבור: על גב האצטבא. רחבה של הר הבית היתה מקפת באצטבאות לישב שם, ומסככות למעלה מפני הגשמים: והזקנים. הדואגים שלא ידחפום למחר כשיבאו לקחת איש לולבו: ומלמדין. בית דין את כל העם לומר, אם יבא לולבי אל יד חברי הרי הוא שלו במתנה, כדי שלא יהא אצלו לא גזול ולא שאול:

פרק ד - משנה ה

נקרא מוצא. בגמרא אומר ששמו קלני"א, ועוד היום כך שמו, והערבה מצויה שם, והמקום רחוק מירושלים מעט. ופרוש קלני"א חפשי ממש. ולפיכך נקרא מוצא, שהיה מוצא ממש המלך בשביל הערבה שלוקחים משם: מרביות. ענפים גדולים גבוהים אחת עשרה אמה [יב], ומניחים אותם על יסוד המזבח, וראשיהן זקופים ומוטין על המזבח אמה: אני והו'. בגימטריא אנה ה'. ועוד הם שני שמות שבשם ע"ב [טז]. פרוש אחר, מי שאני והוא בצרה, על דרך עמו אנכי בצרה, הושיעה נא:

פרק ד - משנה ו

גיגיות. פלים של זהב מלאים מים, כדי שלא יכמשו עליהן: חריות. ענפים של דקל היו מביאים בין בחל בין בשבת, ולא ערבה, דכתיב פפות תמרים, שתיים הו', אחת ללולב ואחת למזבח [כ]. ואין הלכה כרבי יוחנן בן ברוקא:

התינוקות שומטים את לולביהן. הגדולים שומטים לולבי התינוקות מידן של תינוקות: ואוכלים. הגדולים אתרוגיהן של תינוקות. ואין בדבר משום גזל [כב], שפך נהגו משום שמחה. פרוש אחר, התינוקות משליכים לולביהן מידם [כג] ואוכלים אתרוגיהן בשביעי, אבל הגדולים אין אוכלים אתרוגיהן כל אותו היום, דכיון שהקצה [כד] למצוה למקצת היום, הקצה

לא יתיר. אגד שפלה לסתרה, דהא כל היום חובתה: אבל מוריד. הוא ממנה הפלים נאים ומצעות נאות שהעלה לתוכה: מפני כבוד יום טוב. שיראה כמכין לקראתו [למקום] שיסעד בו הלילה:

מן השלוח. הוא מעין [כט] הסמוך לירושלים: מחזקת שלשה לגין. [צהו] פחות שבנסכים, רביעית ההין לכבש: שער המים. אחד משערי עזרה נקרא כן, על שם שבו מכניסין צלוחית של מים דנסוף החג: תקעו והריעו. משום שנאמר (ישעיה יב) ושאבתם מים בששון: עלה בכבש. שהיה בדרומו של מזבח: ופנה לשמאלו. שנסכים נעשים בקרן מערבית דרומית, וכשהוא פונה לשמאלו היא הראשונה: שהיו משחירים פניהן. מחמת היין, ודמין לכסף שהוא שחור מן הסיד: כמין שני חטמין דקין. חטם אחד בספל אחד ונקב אחד בחטמו. והפחו מערה בפי הספלים והנסכים מקלחים ויורדים דרך החטמין על גג המזבח, ובמזבח היה נקב שבו היין והמים יורדו לשתיין של מזבח, שהן חלולים ועמקים מאד: אחד מעבה ואחד דק. אחד מהנקבים עבה, והוא אותו של יין, ואחד דק, אותו של מים: כדי שיהיו פלין שניהן בבת אחת. שהמים ממהרין לצאת יותר מן היין, מפני שהיין עב יותר ומאחר לצאת, לפיכך היה הנקב של יין מעבה והנקב של מים דק, כדי שיהיו פלין בבת אחת: הכי גרסינן מערבי של מים, מזרחי של יין. הספלים היו נתונים אצל הקרן סמוכים זה לזה, זה לפני זה, אחד לצד מערב ואחד לפניו ממנו, דהינו למזרח: רבי יהודה

אומר כו'. בתרתי פליג, אשלשה לגין פליג, ואשבעה דקאמר תנא קמא, ואתא רבי יהודה למימר אף בשמיני מנסכים. ואין הלכה כרבי יהודה: הגבה את ידך. כדי שנראה אם תתן מים בספל. לפי שצדוקים אין מודים בנסוד המים: שפעם אחת נסד. צדוקי אחד את המים על רגליו:

פרק ד - משנה י

שאינה מקדשת. שלא נתחנכה לעבודת מזבח. דאי הוי מייתי במקדשת איפסילו להו בלינה, שפלי שרת מקדשים כדכתוב (שמות ל) כל הנוגע בהם יקדש, וכל הקדוש קדשת הגוף נפסל בלינה: היה ממלא מן הכיור. ואף על פי שהכיור הקדש לכלי שרת ומקדש את מימיו, לא היו נפסלים בלינה, לפי שהיו משקיעים אותו מבערב בבור, כדאמר ביומא [פרק ג] אף הוא עשה מוכני לכיור שלא יהיו מימיו נפסלים בלינה: שהמים והיין המגלין טעמא דנתגלה ממלא מן הכיור ולא היה מנסד [מהו], שהמים [והיין] המגלין פסולים לגבי המזבח:

פרק ה

פרק ה - משנה א

החליל. הרבה מיני זמר היו שם, ועל שם שחליל קולו נשמע יותר מן האחרים נקראו כלם על שמו: חמשה וששה. פעמים חמשה פעמים ששה. חל יום טוב ראשון להיות בשבת, החליל ששה. חל בשאר ימי החל, החליל חמשה, לפי שאינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב: שמחת בית השואבה. לפי שכל שמחה זו על שאיבת המים של נסוד, קרו לה שמחת בית השואבה, על שם ושאבתם מים בששון (ישעיה יב):

פרק ה - משנה ב

תקון גדול. שהיו מקיפים אותה גזזטראות **[ו]**, ומושיבים הנשים למעלה והאנשים מלמטה, כדי שלא יבאו לידי קלות ראש **[ז]**: **בראשיהן.** בראש מנורה: **כל**

פרק ה - משנה ג

מבלאי מכנסי כהנים. ממכנסי כהנים הבלויות, ומאבנטיהן הישנים. תרגום אבנט המינא: **היו מפקיעים.** קורעים לעשות פתילות: **שלא היתה מאירה.** לפי שהמנורות גבוהות חמשים אמה והר הבית גבה, והאורה זורחת בכל העיר **[יא]**:

פרק ה - משנה ד

באבוקות של אור. בארבע אבוקות או בשמנה, זורק זו ומקבל את זו: **דברי שירות ותשבחות.** יש מהן שהיו אומרים אשרי ילדותנו שלא בישה את זקנותנו, אלו חסידים **[יד]** ואנשי מעשה. ויש שהיו אומרים אשרי זקנותנו שכפרה על ילדותנו, אלו בעלי תשובה. ואלו אלו אומרים אשרי מי שלא חטא ומי שחטא ונמחל לו: **שעליהם הלויים עומדים בשיר.** בשמחת בית השואבה. אבל דוכן לשיר של קרבן אצל המזבח היה: **תקעו והריעו ותקעו.** זה סימן לילך ולמלאות מים לנסוד מן השלום: **הגיעו לעזרה.** לקרקע עזרה של נשים: **הפכו פניהם למערב.** לצד העזרה וההיכל כדי לומר דבר זה: **שונין.** כופלין לומר: **אנו ליה.** משתחווים ומוודים על מה שעבר: **וליה עינינו.** מיחלות להבא **[כ]**:

שֶׁלֶשׁ לַפְתִּיחַת שְׁעָרִים. כְּשִׁפּוֹת־חַיִּים שְׁעָרֵי הָעֶזְרָה הָיוּ תוֹקְעִים תְּקִיעָה תְּרוּעָה תְּקִיעָה, וְחָשִׁיב לָהּ לְשֶׁלֶשׁ תְּקִיעוֹת: וְתִשַּׁע לַתְּמִיד שֶׁל שַׁחַר. כְּשֶׁהָיוּ מְנַסְּכִים נִסְכֵי הַתְּמִיד הַלְוִיִּים אֹמְרִים בְּשִׁיר. וְשֶׁלֶשָׁה פְּרָקִים הָיוּ מִפְּסִיקִים בּוֹ, וְעַל כָּל פְּרָק וּפְרָק הָיוּ הַכֹּהֲנִים תוֹקְעִים שֶׁלֶשׁ תְּקִיעוֹת תְּקִיעָה תְּרוּעָה תְּקִיעָה, וּמִשְׁתַּחֲוִּים הָעָם [תְּקִיעָה תְּרוּעָה תְּקִיעָה חָשִׁיב לָהּ לְשֶׁלֶשׁ], הָרִי תִשַּׁע תְּקִיעוֹת: לְהַבְטִיל הָעָם מִמְּלָאכָה. תְּקִיעָה רִאשׁוֹנָה לְבַטֵּל הָעָם שְׁבֻשָׁדוֹת, תְּקִיעָה [כב] שְׁנִיָּה נִסְתַּלְקוּ הַתְּרִיסִין וְנִנְעְלוּ הַחֲנִיּוֹת, תְּקִיעָה שְׁלִישִׁית סִלַּק הַמַּסְלַק [כג] וְהִטְמִין הַמַּטְמִין אֶת הַחֲמִין וְהִדְלִיקוּ אֶת הַנְּרוֹת: וְשֶׁלֶשׁ לְהַבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל. לְאַחַר הַתְּקִיעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת שָׁהָה כְּדֵי לְצִלוֹת דָּג קֶטָן, וְתוֹקַע וּמְרִיעַ וְתוֹקַע. אֵלּוּ שֶׁלֶשׁ תְּקִיעוֹת אַחֲרוֹנוֹת לְהוֹדִיעַ שֶׁקֹּדֶשׁ הַיּוֹם: שֶׁלֶשׁ לַפְתִּיחַת שְׁעָרִים. שֶׁל עֶזְרָה, שֶׁתוֹקְעִים בְּכָל יוֹם: וְשֶׁלֶשׁ לְשַׁעַר הָעֵלְיוֹן. כְּדֹאמְרוֹן לְעִיל עֲמָדוֹ שְׁנֵי כֹהֲנִים בְּשַׁעַר הָעֵלְיוֹן קָרָא הַגָּבֵר תְּקִיעוֹ וְהָרִיעוּ וְתִקְעוּ: וְשֶׁלֶשׁ לְשַׁעַר הַתְּחִתּוֹן. דִּתְנֵן לְעִיל הַגִּיעוּ לְעֶזְרָה תְּקִיעוֹ וְהָרִיעוּ וְתִקְעוּ. וּמֵאַרְיֵכִין בָּהֵן עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְשַׁעַר הַתְּחִתּוֹן, כְּדִתְנֵן הָיוּ תוֹקְעִין וְהוֹלְכִין עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְשַׁעַר הַיּוֹצֵא מִמְּזֶרֶחַ, לְהַכִּי קָרִי לָהּ שֶׁלֶשׁ שָׁל שַׁעַר הַתְּחִתּוֹן. וְשֶׁלֶשׁ שָׁל מַעֲלָה עֲשִׂירִית לֹא קָחָשִׁיב, דֵּהֲאִי תִנָּא סִבֵּר כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב דְּאָמַר שְׁלֹא הָיוּ תוֹקְעִים לְמַעֲלָה עֲשִׂירִית: וְשֶׁלֶשׁ לְמַלּוֹי הַמַּיִם. לְאַחַר שֶׁשָּׂאבוּם וּבָאוּ לָהֶם לְעֶזְרָה דֶּרֶךְ שַׁעַר הַמַּיִם, תְּקִיעוֹ וְהָרִיעוּ וְתִקְעוּ: עַל גְּבֵי הַמַּזְבֵּחַ. דִּתְנֵן בְּפָרֶק לוּלֵב וְעֶרְבָה וְזִקְפוּם עַל גְּבֵי הַמַּזְבֵּחַ, תְּקִיעוֹ וְהָרִיעוּ וְתִקְעוּ. וְתִנָּא דִּידָן לֹא מִיְתִי הֵכָא כְּשֶׁחָל לְהִיּוֹת עֶרְבַּ פֶּסַח בְּשַׁבַּת שֶׁהַפֶּסַח נִשְׁחַט בְּשֶׁלֶשׁ כְּתוּבֹת וְתִקְעוֹת טוֹבָא הוּוּ הָתָם, מִשּׁוּם דְּלֹא שְׂכִיחָא כְּלִי הָאִי שְׂאִיבָא עֶרְבַּ פֶּסַח בְּשַׁבַּת. וְהָא דִּתְנֵן אִין מוֹסִיפִין עַל אַרְבַּעִים וּשְׁמֹנֶה, לָאוּ דוֹקָא, דְּבַעֲרַב פֶּסַח שְׁחָל לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת זִימְנִין דְּמוֹסִיפִים עַד שֶׁבַע וְחֲמִשִּׁים תְּקִיעוֹת [כה]:

יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג וְכוּ'. עֲשָׂרִים וָאַרְבַּע מְשֻׁמְרוֹת שֶׁל כְּהֵנָה הָיוּ בְּמִקְדָּשׁ, וְכֵלָן עוֹלוֹת לְרַגְלֵי זֹזְכוֹת בְּחוֹבוֹת הַבָּאוֹת מִחֲמַת הָרֶגֶל, וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה מְשֻׁמְרוֹת מִקְרִיבִים שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה בְּהֵמוֹת, שֶׁהֵם שֶׁלֶשָׁה עֶשְׂרִים פְּרִים וְאֵילִים שְׁנַיִם וְשַׁעִיר אֶחָד, נִשְׂאָרוּ שְׁמֹנֶה מְשֻׁמְרוֹת לְאַרְבַּעַה עֶשְׂרִים כְּבָשִׂים, שֵׁשׁ מְשֻׁמְרוֹת מִן הַשְּׂמֵנָה הָיוּ מִקְרִיבִין שְׁנֵי כְּבָשִׂים כָּל אַחַת מֵהֶם, הָרִי שְׁנַיִם עֶשְׂרִים כְּבָשִׂים, וְהַשְּׂאֵר שֶׁהֵם שְׁתֵּי מְשֻׁמְרוֹת הַנוֹתְרוֹת מִקְרִיבוֹת אֶחָד אֶחָד: בְּשֵׁנִי. שְׁנַתְמַעֵט אֶחָד מִן הַפְּרִים וְנִשְׁתַּיְרוּ תִשַּׁע מְשֻׁמְרוֹת לְאַרְבַּעַה עֶשְׂרִים כְּבָשִׂים. חֲמִשָּׁה מֵהֵן הָיוּ מִקְרִיבִין שְׁנַיִם שְׁנַיִם, הָרִי עֶשְׂרֵה. וְהַשְּׂאֵר שֶׁהֵם אַרְבַּע מְשֻׁמְרוֹת הַנוֹתְרוֹת מִקְרִיבוֹת כָּל אַחַת כְּבֶשֶׂת אֶחָד: בְּשִׁלְשִׁי.

שְׁנַת־מַעַט עוֹד פֶּרֶ אֶחָד מִן הַפְּרִים, וְנִשְׁאָרוּ עֶשֶׂר מִשְׁמֵרוֹת לְאַרְבַּעַה עֶשֶׂר
כְּבָשִׂים, אַרְבַּע מִשְׁמֵרוֹת מִקְרִיבוֹת שְׁנַיִם שְׁנַיִם, הִזָּה לֵהוּ שְׂמִנָּה. וְהִשְׁאָר
אֶחָד אֶחָד, שֵׁשָׁה כְּבָשִׂים לְשֵׁשׁ מִשְׁמֵרוֹת: **בְּשַׁבְּעֵי כָּל שְׁוִין**. הַמִּשְׁמֵרוֹת,
וּמִקְרִיבוֹת כְּבָשִׂים שְׁוֹת, שְׁכָל אַחַת מִקְרַבַּת אַחַת, שֶׁהָרִי אֵינָם אֶלָּא שְׁבַעַה
פְּרִים וְאֵילִים שְׁנַיִם וְשַׁעִיר אֶחָד לְעֶשֶׂר מִשְׁמֵרוֹת, נִשְׁתַּיְרוּ אַרְבַּעַה עֶשֶׂר
כְּבָשִׂים לְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה מִשְׁמֵרוֹת: **בְּשַׁמִּינֵי חוֹזְרִים לַפִּיִס כְּבָרְגָלִים**. פֶּרֶ
אֶחָד, אֵיל אֶחָד וְשְׁבַעַה כְּבָשִׂים, שְׁקֹרְבִים בְּשַׁמִּינֵי, אֵין קֹרְבִים כְּסֹדֵר
קֹרְבָנוֹת הַחֵג לְפִי סֹדֵר הַמִּשְׁמֵרוֹת, אֶלָּא כָּל הַמִּשְׁמֵרוֹת בְּאוֹת וּמִפִּיִסוֹת
עֲלִיהוֹן, כְּמוֹ שְׁמִפִּיִסוֹת בְּשַׁאֲרֵי רְגָלִים. וְסֹדֵר הַפִּיִס מִפְּרֵשׁ בְּיוֹמָא פֶּרֶק
בְּרֵאשׁוֹנָה: **אָמְרוּ מִשְׁמֵר שֶׁהַקְּרִיבוֹ פְּרִים הַיּוֹם**. לֹא הָיוּ מִקְרִיבִים פְּרִים
לְמַחֵר, שֶׁהַמִּשְׁמֵרוֹת שֶׁהַקְּרִיבוֹ אֶתְמוֹל כְּבָשִׂים לֹא הָיוּ מִנִּיחִים אוֹתוֹן, אֶלָּא
חוֹזְרוֹת חֲלִילָה:

ז משנה ה פרק

בְּאִמּוּרֵי הַרְגָלִים. בְּמָה שְׁאִמּוֹר רְגָלִים, כְּלוֹמֵר בְּקֹרְבָנוֹת הָאִמּוּרִים בְּרָגֶל,
הָיוּ כָּל הַמִּשְׁמֵרוֹת שְׁוֹת, כְּגוֹן חִזָּה וְשׁוֹק **{כח}** שֶׁל שְׁלָמִי חֲגִיגָה שֶׁל כָּל יְחִיד
וְיְחִיד, וְעוֹרוֹת שֶׁל עוֹלֵת רְאִיָּה וְשֶׁל מוֹסֵפֵי צְבוּר וְשֶׁל שְׁעִירֵי חֲטָאוֹת:
וּבַחֲלוֹק לֶחֶם הַפָּנִים. כְּשַׁאֲרַע שֶׁבֶת בְּרָגֶל. שֶׁבֶשֶׁבֶת מְסַלְקִין אוֹתוֹ וּמִסְדָּרִין
אַחֵר, כְּדַכְתִּיב **{ויקרא כד}** בְּיוֹם הַשֶּׁבֶת יַעֲרֹכְנוּ: **וּבַעֲצָרֵת**. כְּשַׁאֲרַע בְּשֶׁבֶת, וַיֵּשׁ
בוֹ חֲלוֹק חֲמִץ שֶׁל שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְחֲלוֹק לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁהִיא מִצָּה, אוֹמְרִים לוֹ
לְכָל אֶחָד כְּשֶׁנּוֹתְנִים לוֹ חֲלֶקוֹ בְּלֶחֶם הַפָּנִים הִילָךְ מִצָּה, וּכְשֶׁנּוֹתְנִים לוֹ
חֲלֶקוֹ בְּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם אוֹמְרִים לוֹ הִילָךְ חֲמִץ. לְפִי שֶׁאֵין חוֹלְקִים קֶרְבֵּן כְּנֹד
קֶרְבֵּן, אֶלָּא מִכָּל קֶרְבֵּן כָּל אֶחָד נוֹטֵל חֲלֶקוֹ, כְּדִנְפִקָא לֵן מִלְּכָל בְּנֵי אֶהֱרֹן
תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו **{שם י}**, לְפִיכֶךָ מוֹדִיעִין אוֹתוֹ שְׁנוֹתְנִים לוֹ חֲלֶקוֹ בֵּין בְּחֲמִץ
בֵּין בְּמִצָּה: **מִשְׁמֵר שְׁזִמְנוֹ קְבוּעַ**. לְשִׁמֵּשׁ בְּשֶׁבֶת זֹו שְׁחַל הַרְגָל לֵהִיּוֹת
בְּתוֹכָהּ: **מִקְרִיב תְּמִידִין**. שֶׁהָרִי אֵינֵן בְּשֶׁבִיל הַרְגָל: **נִדְרִים וּנְדָבוֹת**. שְׁנִדְרוּ
וְנִדְבוּ כָּל הַשָּׁנָה וְהִבִּיאוּם בְּרָגֶל: **וְכָל קֹרְבָנוֹת צְבוּר**. לְאֶתוֹיִי פֶרֶ הָעֵלִם דְּבַר
שֶׁל צְבוּר **{לב}** וְשַׁעִירֵי עֲבוּדַת כּוֹכָבִים שֶׁשָּׁגְגוּ בֵּית דִּין וְטִעוּ בְּהוֹרָאָה וְעָשׂוּ
רַב הַקָּהָל עַל פִּיהֶם. וְאִם אֶרַע כּוֹן בְּרָגֶל, מִשְׁמֵר שְׁזִמְנוֹ קְבוּעַ מִקְרִיבֵין
אוֹתוֹ: **מִקְרִיב אֶת הַכֹּל**. לְאֶתוֹיִי קִיץ הַמִּזְבֵּחַ, כְּשֶׁהוּא בְּטֵל שְׁכַלְתָּהּ הַקְּרַבַּת
הַתְּמִיד וְאֵין מִבִּיאִין שֶׁם נִדָּר אוֹ נִדְבָה, לוֹקְחִין מִמַּעוֹת הַמּוֹתְרוֹת מִשְׁגְּרֵי
הַלְשָׁפָה וְקוֹנִין מֵהֶן קֹרְבָנוֹת עוֹלוֹת וּמִקְרִיבֵין אוֹתוֹן, וְהוֹ נִדְבַת צְבוּר. וְאִף
אֵלוֹ אִם קֶרְבוֹ בְּרָגֶל, מִשְׁמֵר שְׁזִמְנוֹ קְבוּעַ מִקְרִיב אוֹתוֹן: **בֵּין מִלְּפָנֶיהָ בֵּין**
מִלְּאַחֶרֶיהָ. אִם חָל יוֹם טוֹב לְאַחֵר הַשֶּׁבֶת, אִף עַל גַּב דְּלֹא הָוָה לִיָּה שֶׁבֶת
בְּתוֹךְ הַחֵג, אֶפְלוֹ הִכִּי הוּאֵיל וְצָרִיכִין לְהַקְדִּים בִּיאָתוֹן מִעֶרֶב שֶׁבֶת בְּשֶׁבִיל
יוֹם טוֹב, שֶׁהָרִי בְּשֶׁבֶת לֹא יוֹכְלוּ לְבֹא, חוֹלְקִים בְּלֶחֶם הַפָּנִים. וְכוֹן אִם חָל
שְׁמִינֵי **{לג}** לְפָנֶיהָ בְּעֶרֶב שֶׁבֶת, אִף עַל פִּי שֶׁאֵין הַשֶּׁבֶת בְּתוֹךְ הַחֵג, חוֹלְקִים,

פרק ה - משנה ח

חל להיות יום אחד להפסיק בינתיים. כגון שחל יום טוב ראשון בשני בשבת, שהיו יכולים לבא באחד בשבת והן קדמו ובאו מערב שבת, או שחל יום טוב האחרון בחמשי בשבת, שהיו יכולין לילך בערב שבת ונתעכבו שם בשבת, כל המשמרות [לה] שנתעכבו שם אין נוטלין אלא שתי חלות: ומשמר שזמנו קבוע נוטל עשר. וחולקין אותן בין משמר הנכנס ובין משמר היוצא, כדרך כל שבתות השנה: הנכנס נוטל שש כו'. שהמשמרות מתחלפות בשבת, זו עובדת שחרית וזו עובדת ערבית: הנכנס נוטל שבע. נוטלים שתי חלות יתרות בשכר הגפת דלתות, שהם נועלים הדלתות שפתחו המשמר היוצא בשחר [לו]. ואין הלכה ברבי יהודה: הנכנסים חולקים. ביניהן לחם המגיע לחלקם: בצפון. כדי שיראה לכל שהן נכנסין, שהצפון עקר, שהיא קבועה לשחיטת קדשי קדשים: והיוצאים חולקים בדרום. כדי שיראה שהם יוצאים והולכים להם, לפיכך שנו מקומן אצל רוח שאינו עקר: בלגה. שם המשמרה: לעולם חולקת בדרום. ואפלו כשהיא נכנסת, קנסא הוא שקנסוה: וטבעתה קבועה. עשרים וארבע טבעות היו בעזרה במקום המטבחיים, לעשרים וארבע משמרות כהנה, וטבעות של כל המשמרות פתוחות צד אחד והופכה למעלה ומכניס צנאר הבהמה לתוכה וחוזר והופך פתחה למטה לתוך הרצפה. וטבעת של בלגה קבועה ואינה נהפכת, וצריכה להשתמש בשל אחרים, וגנאי הוא לה: וחלונה סתומה. חלונות היו בלשפת החליפות ששם גונזין את ספיניהם. וחלון של משמרת בלגה היתה סתומה, דקנסוה רבנן משום מעשה שהיה, שאשה אחת ממשמרת בלגה ומרים בת בלגה שמה נשתמדה ונשאת לסרדיוט אחד ממלכי יונים, וכשנכנסו יונים להיכל הלכה וטפחה בסנדל על גבי המזבח ואמרה, לוקוס לוקוס, פרוש זאב זאב בלשון יוני, עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל ואין אתה עומד להן בשעת דחקן. וכששמעו חכמים בדבר זה קבעו את טבעתה וסתמו את חלונה של כל המשמרת כלה, כי אמרו אם לא ששמעה מאביה שהיה מביאה את העבודה לא אמרה כן. ובשביל אביה קנסו כל המשפחה. דאוי לרשע ואוי לשכנו, טוב לצדיק טוב לשכנו: